

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riera de Rocafort
Alçada: 305

Coordenades:

Latitud: 41.71021
Longitud: 1.89908
UTM Est (X): 408411
UTM Nord (Y): 4618187

Classificació

Número de fitxa 08182 - 18
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A004000710000OR
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/06/2016 - 02:00

Descripció

Barraca obrada en pedra seca de doble ús, ubicada al capdamunt d'unes antigues feixes de conreu, molt estretes, en el vessant d'obaga, que dona a la riera de Rocafort. Està situada a l'extrem de la feixa, envoltada de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní. És una construcció de planta doble, aprofitant la totalitat

del marge per la part posterior, i composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una forma quadrangular; a l'esquerra, una estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a la dreta l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses. Mesura 2,98 metres de façana total amb una obertura d'1,60 metres d'amplada per 1,70 metres d'alçada i una fondària de 3 metres. Al fons, el que podríem considerar un pedrís volat de pedra formaria part de l'estructura de la menjadora, ja que s'observen uns encaixos a banda i banda dels dos murs. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur de construcció i sobresurt lleugerament, d'uns 60 cm. aproximadament. És de planta circular, d' 1,80 metres de diàmetre interior. La coberta és de lloses per aproximació de filades. El cobriment exterior de terra es manté parcialment, deixant al descobert una part del caramull i el pedruscall de reblliment. També ha perdut una part del voladís. El gruix dels murs és de 70 cm. Els brancals o muntants estan lleugerament inclinats, fets amb blocs de pedra de grans dimensions, amb doble llinda. La porta mesura 1,15 metres d'alçada per una amplada que oscil·la entre 40 i 50 cm. No té cap obertura per deixar entrar la llum però sí un tinell arran de terra que mesura 40 x 45 cm. El conjunt està orientat al nord-oest.

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3006

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

